

Slovenski dom

Stev. 4.

V Ljubljani, četrtek 5. januarja 1939.

Leto IV

Beg iz „zemeljskega raja“ - pred oltar

Budimpešta, 3. jan.

V majhni budimpeštanski predmestni cerkvi sta se pred dvema dnevoma poročila Eva Darvas in Oscar Siebel. Mlada človeka, ki ju je pred štirinajstimi leti posinovil čudaki ameriški milijarder Dawson, naj bi se bila po njegovi zamisli razvila in vzgojila v »najpopolnejšo človeško dvojico na svetu« in to po svobodnjaških načelih filozofa Rousseauja, ki je dokazoval, da je človek po naravi dober in da se mora zgolj po naravnih načelih, brez zunanjih vplivov razviti v najboljše bitje.

Milijarder Dawson je pred leti po vseh evropskih listih iskal fantka in dekletce, da bi ju posinovil in ju vzgojil po svoje. Otrok, ki mu je bila po popolnosti zdrava, močna in dovršena postava. Ponudb na milijarderjev oglas je prišlo na stotine. Dawson je imenoval posebno zdravniško komisijo, ki je preiskovala ponujene otroke ter se nazadnje odločila za šestletnega Šveda Oscaria Siebela ter triletno Madžarko Evo Darvasovo. Starši so za otroke dobili po pet tisoč dolarjev. Vse pravice do otrok so prepustili s posebno pogodbo Dawsonu.

»Hočem narediti znanstveni poskus in dokazati človeško naravno lepoto in dobroto,« je izjavljal milijarder. »Vzel bom ta dva človeška mladiča ter ju vzgajal v čisto naravnih pogojih in razmerah, to se pravi, daleč od vse omike. Dokler ne bosta došla, ne smeta vedeti ne za letala, ne za radio, ne za stanovanje v hišah, ne za postelje, ne za obleko, ne za druge ljudi, ne za šolo. Stavim, da bosta zrasla v najboljši in najlepši človeka. Vljubila se bosta in bosta imela najlepše otroke na svetu.«

Odvadli so otroke na samotno posestvo blizu Zürichu v Švici. Vsi ljudje, ki so imeli z njima opravka, so se morali držati natančnih in najstrožjih navodilnih o ravnanju z njima. Poleti sta hodila napol naga, pozimi sta bila oblečena v kožo. Ves čas vzgajanja — štirinajst let — nista spala pod streho na postelji. Vzgjajali so ju samo telesno. Razvila sta se v dovršena jezdeca, plavalca, borilca, skakalca, lovca. Nista se bala ne mraza, ne vročine — dva krasna mlada človeka.

Tedaj pa se je na posestvu milijarderja Dawsona, ki je bil v Ameriki, nenadno moralo spustiti potniško letalo. Potniki so bili vsi presenečeni, ko sta jim prihitela na pomoč krasno rasla dekle in fant v kožah. Pokazalo se je, da je gostoljubnost — kakor še toliko drugih lastnosti — človeku brez vzgoje prirojena.

Med potniki je bila tudi zabavišna plesalka s svojim manadžerjem. Ta dva sta imela med popravljanjem letala neskončne razgovore z mladima divjakoma, ki sta s presenečenjem poslušala pripovedi o čudih sveta in človeškega življenja. To začudenje je bilo tako nepremagljivo, da sta s popravljenim letalom ušla gledat na lastne oči svet, ki se je začel za zidovi milijarderjevega posestva.

V nekaj tednih, ki sta jih prebila s svojima odrešenikoma v južni Franciji, sta bila mlada divjaka prav tako človeka, kakor vsi drugi ljudje, z istimi radostmi, težavami, spoznanji, skrivnostmi, duhovnimi in drugimi potrebami.

Ko je Dawson zvedel za beg svojih varovancev, je naglo priletel iz Amerike ter ju dobil v Monte Carlu, kjer si je fant služil kruh kot učitelj za sabljanje, dekle pa kot plesalka. Največja njuna želja je bila, da bi si lahko čim prej prislužila toliko, da bi se lahko poročila. Milijarder je bil neresen: poskus, ki si ga je bil vzel za svojo življenjsko nalogo, se je po tolikih naporih in stroških ponesrečil. Človeška narava z vsemi svojimi duhovnimi in telesnimi sestavinami je ovrgla papirnat modrijanske zamisli in dokazala, da človek ostane tudi po takih poskusih — človek.

Milijarder se je razočaran vrnil v Ameriko, mlada »divjak« pa sta pred dvema dnevoma v Budimpešti stopila pred oltar.

Program češke mladine za novo ureditev države

Nova republika bo krščanska, avtoritarna in nar. država

Praga, 4. jan. m. Mladinski odbor stranke narodnega edinstva, ki jo vodi predsednik vlade Benš, je objavil svoj program. Glavne točke tega programa so: Država mora sloneti na sledečih temeljih:

1. Skrbeti mora za to, da bo zavladala večja pravičnost kot do zdaj, razvijati korporativizem, dvigniti mora krščansko moralno in skrbeti za vzgojo mladine v krščanskem duhu.

2. Češkoslovaška je nacionalna država, v mejah katere žive trije slovanski narodi, Čehi, Slovaki in Podkarpatski Rusi. Narod je naraven proizvod krvnih bratov, rojenih na istih tleh ter enakih po jeziku. Radi tega se smatrajo Judje tudi v primeru, če govorijo kak slovanski jezik, za manjšino in ne predstavljajo sestavnega dela češkoslovaškega naroda. Judje morajo izgubiti vse javne službe ter se jim mora odvzeti vsak vpliv na vzgojo naroda.

Na drugih področjih udejstvovanja bo Judom dovoljena udeležba samo sorazmerno po številu judovskih državljanov na češkoslovaškem.

Izgnati je treba vse Jude, ki so se naselili na ozemlju češkoslovaške države po 26. juliju 1914.

Vsi državljani brez razlike narodnosti in stanu bodo morali odslužiti leto dni obveznega dela, preden pridejo v katerokoli službo in preden začno kakršnokoli obrt.

Za Jude bodo vojaški rok zamenjali s posebno delovno službo, ker niso vredni, da bi bili češkoslovaški vojaki.

Guverner angleške državne banke v Berlinu

Posvetovanja med njim in med Nemci se bodo nanašala na ureditev judovskega izseljevanja iz Nemčije

London, 5. jan. o. Guverner angleške državne banke Montagu Norman je včeraj ob 13.15 odletel v Berlin, kjer bo gost guvernerja nemške državne banke dr. Schachta. Uradno sporočajo, da je njegov obisk zasebne vrste in da bo Norman samo bolroval pri krstu Schachtovo hčerke.

Neslužbeno pa poročajo, da bo bivanje angleškega finančnika v Berlinu služilo namenu, da bi se Anglija in Nemčija sporazumeli o izseljevanju Judov iz Nemčije. Zaradi tega je pred štirinajstimi dnevi šel v London dr. Schacht, a ni tedaj prišlo do uspešnega zaključka pogajanj, ker je Nemčija stavila posebne pogoje glede izvoza judovskega premoženja iz Nemčije. Nemška vlada bi Judom dovolila vzeti del denarja in dragocenosti s seboj le, če bi se države, v katere se bodo nemški Judje selili, obvezale, da bodo kupile od Nemčije določeno množino industrijskih proizvodov in da bodo

dale na razpolago znatne kredite za nakup teh industrijskih izdelkov. Zaradi te zahteve so se pogajanja končala brez uspeha. Guverner angleške banke bo zdaj pri svojem obisku skušal doseči, da bi Nemčija Schachtov načrt spremenila. Anglija je pripravljena kupovati nemško blago, toda ne v taki množini in pod takimi pogoji, da bi Nemčija imela še poseben dobiček od tega, da se bo iznebila Judov. Med bivanjem Normana v Berlinu naj bi bil sporazum v glavnem sklenjen, tako, da bi bilo delo posebne angleške begunske komisije, ki bo dospela v Berlin v začetku prihodnjega tedna, olajšano, in bodo vprašanje judovskega izseljevanja do vseh podrobnosti rešili. Poročajo tudi, da bosta dr. Schacht in Montagu Norman pri svojih sestankih obravnavala vse važne zadeve, ki se nanašajo na novo ureditev nemško-angleških trgovskih odnosov.

Nezadovoljstvo in zarote v rdeči vojski

Zaradi njih je sovjetska vlada za 23. februar odredila novo zaprisego vojske in mornarice

Berlin, 5. jan. o. Iz Moskve poročajo uradno, da bo 23. februarja vsa sovjetska vojska morala na novo prisesti. Besedilo prisige je spremenjeno in bodo vojaki obljubili zvestobo Rusiji, ne pa mednarodnemu proletariatu, kakor do zdaj. Iz tega bi se delo, da bo sovjetska vlada poudarila narodni značaj države in vojske, in resnici pa so to spremembo in novo prisego narekovali drugi razlogi.

»Angriff«, uradno glasilo narodno socialistične stranke, ki je v ruskih zadevah dobro poučeno, piše, da so novo prisego v sovjetski vojski zapovedali zaradi tega, ker so odkrili zadnje čase široko razpredeno vojaško zaroto proti Stalinu. Zato je vlada spremenila besedilo dosedanje prisige in vstavila vanjo besede, da vsak vojak sprejema najhujše kazni, če bi se prisegi izneveril in izdal sovjetsko vojsko. Posebno besedilo je določeno za gibanje uradnikov v vojaški upravi. Tudi v njem so grožnje z najhujšimi kaznimi. Sklep o novi zaprisegi sovjetske vojske so sprejeli na izredni seji političnega odbora komunistične stranke, ki je bila 2. januarja ponoči pod Stalinovim predstvom v Kremliju. Predsednik republike Kalinin je takoj sklical vse člane vrhovnega državnega sveta, kar jih je v Moskvi, da so temu sklepu vrhovnega odbora stranke dali značaj zakona. Po novih določilih je odpravljena dosedanja skupna prisega, in bo moral vsak član sovjetske vojske prisesti posamič.

Odkar je padel v nemilost maršal Blücher in odkar je v sumljivih okoliščinah umrl vrhovni poveljnik sovjetske konjenice Gurjačev, je nerazpoloženje proti Stalinu raslo zlasti v sovjetskem častniškem zboru. Vedno pogostejši so bili spori med aktivnimi častniki in med boljševiški političnimi komisariji, katerim so častniki po najnovejših določilih podrejeni. To revolucionarno gibanje je dobilo tolik obseg, da so bili oblastniki prisiljeni vso vojsko in mornarico znova zapriseči.

Pomemben uspeh nacionalistične vojske v včerajšnjih bojih na katalonski fronti:

Barcelona drugič brez električnega toka - 21.000 rdečih vojakov ujetih

Pariz, 5. jan. m. Včeraj so nacionalistične čete na katalonskem bojišču po več ostrih spopadih dosegle važne uspehe na severnem delu fronte ter zasedle okoli 500 kv. km novega

ozemlja. Ta svet je važen zaradi tega, ker so na njem tri vodne električne centrale z nad 500.000 konjskimi silami. Te centrale so prekrbovale od spomladi z električnim tokom tudi Barcelono. Zaradi tega je zdaj Barcelona ostala brez luči in električne pogonske sile. Francove čete so pri včerajšnjih bojih zajele 21.000 republikancev. Zdi se, da bo general Franco za vsako ceno odločil ofenzivo na katalonskem bojišču v svojo korist pred 15. januarjem, ko dospeta v Rim angleški ministrski predsednik in zunanji minister. Ker bodo pri tem obisku obravnavali predvsem špansko vprašanje in njegovo rešitev, bo Franco, gotovo po navetu Italije, postaviti angleške državnike pred dejstvo, da je on gospodar vse Španije in da nima barcelonska vlada več pravice govoriti v imenu kogarkoli.

Sestanek poljskega zunanjega ministra s Hitlerjem

Berlin, 5. januarja. o. Poljski zunanji minister Beck je danes jutraj dopotoval iz Pariza v München in se bo danes sestel s kanclerjem Hitlerjem. Sestanka se bo udeležil tudi nemški zunanji minister Ribbentrop. Glavni predmet razgovorov med Beckom in Hitlerjem bo, kakor domnevajo, ukrajinsko vprašanje, ki ga je Nemčija zadnje čase po svojem tisku začela razvneti. Beck je v Franciji skušal dobiti za Poljsko podporo pri svojem bojičnem obisku. Če bi se Francija izrekla za pomoč Poljski, bi se Poljska mogla upreti zahtevam po ustanovitvi ukrajinske države, ker bi jo v tem primeru podpirala tudi sovjetska Rusija. Zdi se pa, da so francoski politiki poljskemu zunanjemu ministru dejali, da se Francija po podpisu sporazuma z Nemčijo ne zanima več za

Vesti 5. januarja

Romunski kralj Karel je včeraj postavil vodstvo nove vsdržavne stranke, fronta narodnega preporoda.

Nemško časopisje piše o včerajšnjem Rooseveltovem govoru in pravi, da je govor napadal Nemčijo zaradi tega, ker hoče Roosevelt prikriti s takim napadanjem svoj lastni omajani položaj ter se obdržati na krmilu z besedovanjem o demokraciji.

Vojno stanje so razglasili Angleži v prestolnici Burme in Rangoonu zaradi študentovskih stavk. Poslanik Združenih držav v Rimu Phillips je pri včerajšnjem obisku izročil Mussoliniju Rooseveltovo poslanico glede judovskega vprašanja.

Angleškega ministrskega predsednika in zunanjega ministra bodo pri potovanju v Rim spremljali osebni tajnik Cleverly, predsedstveni tajnik lord Douglas, tajnika v zunanjem ministristvu Cadogan in Morris, ki je načelnik oddelka za južno Evropo. Chamberlain bo odpotoval iz Londona 10. januarja ob 11 dopoldne.

12 milij. Kitajcev v pokrajini Kiangsu grozi poplava, ker je Jangce prestopil bregove in predrl nasipe.

Nemška narodna socialistična stranka v ČSR je včeraj imela v Pragi zbor, na kateri so sprejeli politično izjavo, v kateri pravijo, da ima nemško prebivalstvo v Češkoslovaški pravico do samostojnega političnega in gospodarskega življenja. V izjavi izražajo tudi upanje, da bo nova češkoslovaška vlada te nemške težnje razumela.

O spremembi in preosnovi romunske vlade se širijo verjetne vesti. V spremenjeni vladi bi bil predsednik sedanjih notranji minister Calinesco, ki je z brezobzirnim ravnanjem potlačil gibanje Železne garde in dal ustrediti njenega voditelja Codreana.

Vse arabske trgovine v Jeruzalemu so včeraj stavkale, ker so angleške oblasti postavile novo policijsko stražnico na dvorišču Omarjeve moščeje.

Nacionalistična letala so včeraj v Taragoni bombardirala dva vlaka, pri čemer je bilo 40 ljudi ubitih, 50 pa ranjenih.

Turška narodna skupščina je včeraj odobrila sporazum, ki so ga z Bolgarijo sklenile ostale balkanske države v Solunu.

Predsednik Združenih držav kliče na boj za obrambo vere in demokracije

Washington, 5. decembra. o. Pred nabito polno kongresno zbornico je predsednik Roosevelt včeraj imel bojevit govor, v katerem je dejal, da mir na svetu še ni zagotovljen, ker besne povsod krvave ali gospodarske vojne in ker divja tekma v oboroževanju. Ta položaj na svetu izvira iz napake, da je svet zavrgel vero, svobodo veroizpovedi in demokracijo. Amerika tak novi red zavrača in se pripravlja na obrambo verskih in človeških načel, ki so podlaga svobodni državi in sleherni omiki. Za obrambo vere in demokracije bodo Združene države zbrale vse svoje sile, čeprav žele, da bi se spori na svetu poravnali mirno, da bi se ustavila tekma v oboroževanju in obnovilo gospodarstvo. Skušnje iz starih vojn so Ameriko naučile, da mora varovati sama sebe. Zato mora biti oborožena, čeprav oboroževanje v načelu odklanja.

Predsednik francoske vlade pregleduje utrdbe v tuniških pučevah

Tunis, 5. januarja. o. Predsednik francoske vlade Daladier, ki je predsnočnim dopotoval v Gabes, obmejno francosko garnizijo proti italijanski Libiji, je včeraj pregledoval ves dan tako imenovano tuniško Maginotovo črto, ki predstavlja niz najmodernejših utrdb ob meji med Tunisom in italijansko Libijo. Obrambna črta poteka večji del po puščavi. Predsednik vlade je obiskal vse vojaške postojanke in se udeležil velike vojaške parade, pri kateri je nastopilo vsega okrog 20.000 mož, med njimi oddelki kamelarjev, senegalskih strelcev, zaurov, spahijev, topništva, tankov in motoriziranih oddelkov. Paradi je bila že zgodaj jutraj v obmejni vasi Ain Tunin. Po paradi je predsednik vlade sprejel poglavarje arabskih pučavskih rodov in častnike, katerim je dejal, da ga je zvestoba tuniškega prebivalstva do Francije presunila. Po obisku vseh garnizij je še zvečer vrnil v Gabes. Mesto je bilo razsvetljeno, arabsko prebivalstvo pa je predsedniku vlade vso noč prirejalo navdušene manifestacije.

Zvečer je predsednik vlade imel po radiu govor iz Gabesa. Dejal je, da se je prepričal, da so prebivalci v francoski Severni Afriki najboljše vojaki na svetu, ki jih ne bi mogla premagati nobena sila. Zvečer je z balkona častniškega doma prebral prebivalstvu pismo predsednika republike g. Lebruna.

Vzhodno in Srednjo Evropo, marveč bo vso svojo skrb posvetila obrambi imperija in kolonialne posesti. Zaradi tega se mora Poljska sporazumeti spt z Nemčijo, od katere se je zadnje čase skušal oddaljiti. Verjetno je, da bodo pri tem sestanku tudi določili stališče, ki bi ga Poljska zavzela ob kakem morebitnem francosko-italijanskem oboroženem sporu.

Češkoslovaški zunanji minister dr. Chvalkovski bo 10. januarja prišel v Berlin in imel tam važna pogajanja z nemško vlado.

Kinematografi v Parizu so včeraj začeli stavkati in hočejo stavkati, dokler ne bo vlada znižala taks.

Nova japonska vlada barona Hiranuma pomeni

zmago neizprosne avtoritarne nacionalizma na Japonskem

Tokio, 5. jan. o. Dosedanja japonska vlada kneza Konoja je, kakor je bilo poročano že včeraj, odstopila zaradi nasprotij, ki so se kazala že dalje časa med člani vlade glede vojne na Kitajskem in glede notranjih razmer. Skrajni nacionalisti in vojaški krogi, ki tvorijo jedro novega vsejaponskega fašistovskega gibanja, so zahtevali odločno vlado, ki ne bo kitajskega vprašanja uredila s kakim sporazumom, ki bo odločno nastopila proti Sovjetom in proti drugim državam. Zmerni krogi so se tem zahtevam upirali. Knez Konoje je zato odstopil s vsemi člani vlade. Po odstopu je izjavil, da se ne čuti več kos sedanjemu spremenjenemu položaju ter da notranje in zunanje razmere zahtevajo drugega človeka. Cesar je njegov odstop sprejel ter naročil baronu Hiranumu, naj sestavi novo vlado.

Hiranuma je voditelj fašistovske skupine »Kokuhonka« in je kot tak zelo blizu vsejaponskemu nacionalističnemu gibanju. Star je 73 let ter je bil zadnje čase podpredsednik cesarjevega zasebnega državnega sveta. Hiranuma je sinoči sestavil novo vlado, v kateri je predsednik on, zunanji minister je Arita, notranji minister in minister za socialno skrbstvo Kido, vojni minister je ostal general Itagaki,

ki je bil v stari vladi zastopnik in zagovornik vsejaponskega nacionalizma. Mornariški minister je Joani, pravosodni in prometni minister Šijono, finančni minister Išivatori, železniški minister Maeda, trgovinski in kolonialni minister Hata, prosvetni minister Araki, poljedelski minister Mašida, minister brez listnice pa knez Konoje, ki bo v novi vladi ostal nekaj svetovalec ministrskega predsednika.

Nova vlada pomeni zmago skrajnega japonskega nacionalizma, tako rekoč fašizma, ki zagovarja avtoritarno ureditev države, v zunanji politiki pa brezobzirno uveljavljanje japonskih teženj in odločen nastop proti tujemu vplivu na Daljnem vzhodu, zlasti n Kitajskem. Z novo vlado se bo stanje na Daljnem vzhodu še bolj zaostroilo in ne morejo evropske države, ki imajo svoje koristi tam, več računati na morebitno japonsko popuščanje.

Zakon o nevtralnosti je včeraj razglasila litvanska vlada. Zakon je podoben tistemu, ki sta ga pred kratkim sprejeli Estonija in Letonika. Prihodnji teden je sklican v Kaunas deveti sestanek zunanjih ministrov iz baltičskih držav,

Roparski morilec Silvester Kranjc - obsojen na smrt

Zaman je valil krivdo na drugega

Razprava, ki je bila danes od pol 9 do pol 12 dopoldne pred velikim senatom mariborskega okrožnega sodišča proti roparskemu morilecu Silvestru Kranjcu, se je končala s smrtno obsodbo. O Kranjčevem zločinu smo že v današnjem »Slovenskem domu« obširneje poročali. 32 letni morilec je sedel na zatožni klopi v družbi svoje žene Amalije, ki je bila obtožena zaradi prikrivanja ter svojega prijatelja 41 letnega rudarja Ivana Kolarja, katerega je že med preiskavo obdolžil. Da ga je on nagovarjal ter mu je hotel pri izvedbi zločina celo pomagati.

Za današnjo razpravo je vladalo precejšnje zanimanje, saj se že dolgo časa ni zagovarjal noben osumljenec pred velikim senatom zaradi tako grozotnega zločina. Že začetek razprave je pokazal, da obvlada Kranjec slovenščino samo napol. Rojen je bil v Nemčiji od slovenskih staršev-rudarjev. Ko je prišla velika kriza, so ga Nemci izgnali v domovino, kjer se je za silo naučil našega jezika, govoriti pa ga ne more. Na vprašanje sodnikov je zategadelj odgovarjal v nemščini, pa je bilo razpravljanje prav svojevrsno — napol slovensko, napol nemško. Skrajna je prostodušno opisoval potek zločina, kako ga je Kolar opozoril, da nosi 73 letni posestnik Peter Koroš iz Volinjeke kamor hodijo nekateri smučarji, ki si izposojajo ključke za kočje od Slovenskega planinskega društva, ali pa imajo na posameznih planinah kar v najemu kmečke planšarske stanove, lovske, planšarske in gozdarske kočje, vse je oživel. Tudi med tednom je na visokih smučiščih mnogo ljudi, ki poleti niso bili vzeli dopusta, ampak so si ga bili nalašč prihranili za zimo. Prav veliko pa je tudi akademikov in mladega »učnega« rodu ter takih, ki jim je bila usoda sama poskrbela za mano, da jim ni treba delati, ampak jim pečene piške kar same prav zares leče v usta. Živahni vrvež je po znamenitejših smučiščih, kjer se tekmovalci neprestano vadijo za bližnje važne tekme. Tudi tako imenovani smučki tečaji so že prišli. Tam spretni smučki učitelji za denar vtepajo začetnikom v noge plemenitega smučkega znanja, kolikor se ga seveda da. Največji dirndaj pa je v Kranjski gori, kjer je zdaj vse prenapolnjeno. Pravijo, da je tam več kakor tisoč letoviščarjev. Prav je tako: bodo domačini vsaj kaj zaslužili, saj denar (pardon — ljudje) večinoma sem ne prihaja iz slovenske zemlje, ampak s Hrvaškega in še dalje z jugovzhoda! Cene so seveda kar dovolj visoke: navadni pension menda pride na šestdeset dinarjev. Zraven so pa še vesele zabave in tako dalje. Zima je v polnem razmahu, lepo je, da so se angelji zadovoljni. Da bi le kaj dalj časa snežne razmere v tem našem severnem kotu ostale tako zadovoljive kakor so zdaj!

Zopet je bil zaslišan Kranjc, ki je ponovno vztrajal pri svojih navedbah, da ga je Kolar nagovoril k zločinu. Naenkrat pa je prišlo v teku zasliševanja do novih odkritij, ki so skrajša vse osumniti, kmalu pa so se izkazala kot izmišljena. Izjavil je, da ga je tudi njegov brat nagovarjal, naj vendar ubije in oropa Korošo, ker ima ta toliko denarja. Na vprašanje predsednika, kje je sedaj ta njegov brat, pa ni vedel ničesar povedati ter je končno le priznal, da ga že več let ni videl ter sploh ne ve, kje se nahaja. S tem je postavil v slabo luč tudi resničnost svojih izjav glede so-krivde Kolarja.

Priče — bilo jih je le nekoliko — ki jih je sodišče na koncu zaslišalo, so vse izpovedale za

obtoženca zelo neugodno. Je zelo lahkomišeln narave, dela dolgove in zapravlja denar po nepotrebnem, rad je dobre jedi in se lepo oblači, za delo mu pa ni.

Ob 11 uri se je sodni dvor umaknil k posvetovanju, pa se je že čez četrte ure zopet pojavil v razpravni dvorani. Ob grobni tišini, ki jo je prekinjalo le jokanje obtoženčeve žene, je predsednik razglasil sodbo:

Silvester Kranjc se obsoja na smrt na večalih in na trajno izgubo častnih pravic. Njegova žena Amalija Kranjc se obsoja na 2 meseca nepogojnega strogega zapora. Ivan Kolar se oprošča vsake krivde in kazni.

Kranjc sodbe ni sprejel ter je prijavil revizijo in priziv. Razglasitev smrtno obsodbe je poslušal mirno, kakor da se to njega sploh ne tiče.

Sodnemu dvoru je predsedoval dr. Turato, prisodniki so bili Lenart, dr. Kuder, dr. Čemer, Lečnik. Obtožbo je zastopal državni pravnik dr. Hojnik.

Ljubljana od včera do danes

Po pljundri, brozgi, lužah se je nebo včeraj okrog poldne obrisalo in zjasnilo. Pri priti je postalo mrzlejšje. Na kolodvoru pa so se že zbirali smučarji, ki so imeli jutraj dober nos. Kar lepa rajda se jih je nabrala in »vkrcala« na jeseniški vlak. Tam po gorenjskih zimskih letoviških krajih je zdaj pravi živžav. Namesto dežja, ki nas je v Ljubljani obdaril s poldnevno, so Gorenjci v svoje veliko veselje dobili še pol metra snega. Vse zimске postojanke so odlično obiskane: Pokljuka, Komna, Planica, pa še višje ležeči kraji, kamor hodijo nekateri smučarji, ki si izposojajo ključke za kočje od Slovenskega planinskega društva, ali pa imajo na posameznih planinah kar v najemu kmečke planšarske stanove, lovske, planšarske in gozdarske kočje, vse je oživel. Tudi med tednom je na visokih smučiščih mnogo ljudi, ki poleti niso bili vzeli dopusta, ampak so si ga bili nalašč prihranili za zimo. Prav veliko pa je tudi akademikov in mladega »učnega« rodu ter takih, ki jim je bila usoda sama poskrbela za mano, da jim ni treba delati, ampak jim pečene piške kar same prav zares leče v usta. Živahni vrvež je po znamenitejših smučiščih, kjer se tekmovalci neprestano vadijo za bližnje važne tekme. Tudi tako imenovani smučki tečaji so že prišli. Tam spretni smučki učitelji za denar vtepajo začetnikom v noge plemenitega smučkega znanja, kolikor se ga seveda da. Največji dirndaj pa je v Kranjski gori, kjer je zdaj vse prenapolnjeno. Pravijo, da je tam več kakor tisoč letoviščarjev. Prav je tako: bodo domačini vsaj kaj zaslužili, saj denar (pardon — ljudje) večinoma sem ne prihaja iz slovenske zemlje, ampak s Hrvaškega in še dalje z jugovzhoda! Cene so seveda kar dovolj visoke: navadni pension menda pride na šestdeset dinarjev. Zraven so pa še vesele zabave in tako dalje. Zima je v polnem razmahu, lepo je, da so se angelji zadovoljni. Da bi le kaj dalj časa snežne razmere v tem našem severnem kotu ostale tako zadovoljive kakor so zdaj!

Kolesarji ne morejo biti zadovoljni

Kakor smo pred nedavnimi brali v časopisih, so se z novim letom spet povisale takse na kolesa. Tokrat so šle še za šest dinarjev kvilku, — to je skoraj za polovico več kakor lani. To je vendarle prehud ukrep — saj ne zadene bogatih ljudi, ki navadno niso kolesarji, ker lahko sedejo na udobnejše sedlo kakor je kolesarsko. Delavcem in uradnikom je napravil preglavico, pa tudi študentom! Saj se prav ti sloji morajo največ prevoziti s kolesi! Prav je, da bi merodajni faktorji o tem nekoliko razmislili in se odločili, da ne bodo tako občutno prizadeli revnih ljudi kakor bi jih s tem svojim novim ukrepom. Takša povisana so konec krajev vendarle preobutna bremena za ljudi, ki morajo ob svojem siromašnem zaslužku itak že presneto premisliti, kako bodo obrnili slednji dinar. Kolesa pa morajo imeti, saj jim prihranijo neskončno mnogo časa in jim tudi močno olajšajo vsakdanje delo.

Reševalci so bili klicani

od včera do danes sicer v večih slučajih, šlo pa je spet le za posredovanje v primerih notranjih obolenj. Davi pa so morali priti dvakrat na pomoč tudi v nezgodi.

Prvič je zapel telefon ob 5.21. Reševalci so bili klicani k remisii. Tam je 32 letnemu ključavničarju Arharju Antonu, ki je uslužben pri Malo-železniški družbi, padlo na nogo železno kolo, ki mu jo je poškodovalo. Naložili so Arharja v avtomobil ter se z njim odpeljali v ljubljansko bolnišnico; njihova večna pot!

52 letna, v kolodvorski restavraciji uslužbena

kuharia Apolonija Fermé je šla po zmurlih tleh pred kolodvorom. Spodrsnilo ji je, padla je in se pri tem tako potokla, da so morali iz kolodvorske restavracije poklicati reševalno posloj.

Kar naprej še padajo

Tla so še vedno precej podedena, ljudje pa lahkomišeln kakor vedno. Ne posipajo hodnikov kljub opozorilom, zato ni čudno, če kar naprej še prihajajo poročila o nesrečah in če postelje v ljubljanski bolnišnici, ki so že itak zasedene, kar naprej še dobivajo nove obiskovalce. Tako so med drugimi pripeljali v bolnišnico ključavničarskega vajenca Ivana Podborška, ki je uslužben pri tvrdki »Lutz« in doma iz Vevč. Spodrsnilo mu je, pa si je zlomil nogo.

Prav tako je prišla v bolnišnico tudi kuharia Frančiška Žitko, ki si je pri nerodnem padcu zlomila roko.

Novak Tone, trgovec brez obrti, je šel po stopnicah, pa ni dovolj pazil. Odletel je zviska in obležal z nekaj polomljenimi rebri. Prepeljali so ga seveda v bolnišnico.

Sin uradnika na mestni občini ljubljanski, Branko Stopar, je šel smučat. Lepo je bilo, nesreča pa je hotela, da si je zlomil nogo. Tudi njega so pripeljali v bolnišnico.

Nekaj po osmi uri se je v prijavnem uradu oglašila vdova po delavcu, Frančiška Celar. Šla je čez dvorišče, pa ji je spodrsnilo. Padla je ter si poškodovala roko.

Sneg jo je „zagodel“ telefonu

V poznih popoldanskih urah je v terek nenadoma nastopilo močno južno vreme. Zmrzal, ki je ljudi silila k toplim pečem, se je unesla tako nenadoma, da se je sneg po ljubljanskih ulicah, cestah in poteh zelo naglo spremenil v pravo čobodo, v kateri ni proti mokroti zalega nikakršna obutev. Pozneje je nekoliko deževalo, ponoči pa je začelo gosto snežiti; šel je prav moker, voden sneg, ki je spet lepo pobelil mesto. Sedel pa je tudi na telefonske in telegrafске žice tako obsejno mogočno, da so se njegovi teži morale vdati. Utrgale so se. Kakor smo izvedeli, je včeraj dopoldne odpovedalo svojo poslušnost kakih štiri sto telefonov, seveda ne v majhno jezo naročnikov. Prekinjene pa so bile tudi prav številne medmestne in mednarodne telefonske zveze. Uslužbeni pošte in telegrafa pa so takoj prišli za delo. Že do popoldanskih ur so lepo popravili in spet vzpostavili večino telefonskih zvez. Žice pa se ponekod še niso dočela otrsele snega, prevlekla pa jih je tudi skrepnela mokrota, ki je kriva, da je marsikje govorni prenos še vedno močno šibak. Takole novo sneženje pa res na vseh koncih in krajih napravi ljudem same preglavice in kupe novega dela. Veseli so ga menda samo še otroci in smučarji, ki nimajo časa, da bi šli kam v višje kraje.

Za razstavo v New Yorku

Konferenca za razstavo v New Yorku je bila včeraj v zbornici za TOI v Ljubljani pod predsedstvom načelnika trgovskega oddelka ban. uprave dr. Rateja. Na konferenco je prišel iz Belgrade inspektor ministarstva za trgovino in industrijo in šef turizma g. Jaša Grgešević, ki je podal izbrano poročilo o pripravah za razstavo in njenem programu, ki je že znan iz našega časopisa. Glavno, na kar se opira naša bodoča razstava v Ameriki, je: turizem, prirodno bogastvo zemlje in delo, kako zainteresirati ameriški kapital za naša javna dela in industrijo. Pokazati je pa treba tudi Ameriki, kaj so storiili v enem in drugem pogledu zanje naši izseljenci, kar ni malenkost. Obžalovalo se je, da ni mogoče dobiti večjih sredstev za raz-

Dr. Korošec na grobu grških kraljev

Atena, 6. januarja. AA. Dr. Anton Korošec je včeraj naredil izlet v okolico Aten. Spremljal ga je naš poslanik Lazarevič. Po kosilu v Vari Bobi, priljubeni izletni točki Atencev, se je dr. Korošec odpeljal na kraljevsko posestvo Tatoi, kjer se je poklonil na grobu pokojnega grškega kneza Nikolaja. Grob kneza Nikolaja je na velikem dvorskem vrtu tik ob spominski kapelici, ki jo gradi grški kralj Jurij. V kripti te kapelice so začasno pokopani kraljevi starši kralj Konstantin in kraljica Sofija, ter kraljev brat kralj Aleksander I. V neposredni bližini grobnice kneza Nikolaja je grobnica kralja Jurija I. in kraljice Olge. Po poklonitvi na grobu kneza Nikolaja si je dr. Korošec z zanimanjem ogledal dela pri prenavljanju kraljevskega dvorca v Tatoi. Ta dvorec je sezidal kralj Jurij I., ded današnjega grškega kralja Jurija II., za svoje bivališče, v njem pa so stalno bivali čez poletje tudi njegovi sinovi. V dvorec je bila rojena tudi knežinja Olga. Po vrnitvi v Atena je bil dr. Korošec gost kraljevskega poslanika Lazareviča in njegove gospe.

Železniška tujsko-prometna konferenca v Ljubljani zaključena

Ljubljana, 5. januarja. Včeraj popoldne je bila zaključena dvodnevna železniška mednarodna tujsko-prometna konferenca, pri kateri so sodelovali delegati češkoslovaških, nemških, madžarskih in jugoslovanskih železnice ter zastopniki tujsko-propagandnih in potovalnih agencij iz navedenih štirih držav. Zadnji dan so bila na sporedu le še farična vprašanja. Delegati so se razgovarjali o ureditvi tehničnih podrobnosti kakor odprave vlakov in dostave raznih vprašanj lokalnega značaja itd.

Belokrajinske novice

Metlika, 4. januarja. Vinarska in kletarska zadruga v Metliki bo imela v nedeljo svoj občni zbor v gornji dvorani Hranilnice in posojilnice. Glavna točka dnevnega reda je povišanje delniške glavnice. Kmetijsko ministrstvo je nakazalo po bankski upravi 100.000 dinarjev podpore za dvig vinogradništva pri nas samo pod pogojem, če tudi člani žrtvujejo enak znesek na deležih. Do sedaj so člani podpisali deleže za 25.000 dinarjev, kar pomeni, da je treba po določilih v šestih letih zbrati še 75.000 din. Če se izpolni ta predpogoj, bi naslednje leto dobila zadruga še 500.000 din za razširitev zadruga na vso Belo Krajino s podružnicami v Semiču in Crnomlju. Zaradi tega bo v kratkem sklicana anketa merodajnih žiniteljev v Semiču. Če bo akcija uspela, se bo dal urediti en tip belokrajinskega vina tudi za izvoz v večjih količinah.

Vremensko poročilo

Kranjska gora: —16, jasno, 90 cm snega, pršič, sankalistje uporabno.
Mostrana: —13, 10 cm pršica na 50 cm podlage.
Bled: —8, jasno, 50 cm osrenjenega snega, mirno.
Polzevo: —3, jasno, 45 cm osrenjenega snega.
Sodražica: —8, jasno, 42 cm snega, pršič.

Iz Legije koroških borcev

Glavni odbor Legije koroških borcev obvešča vse bivše severne borce iz Ljutomera in okolice, da bo dne 8. januarja ustanovni občni zbor krajevne organizacije, in sicer v Križevcih ob 9 dopoldne v gostilniških prostorih g. Kosa.

Pozivamo vse že prijavljene, kakor tudi neprijavljene tovariše, da se zbora polnoštevno udeležijo. Na zboru bo poročal tudi delegat glavnega odbora iz Ljubljane.

Isti dan bo redni občni zbor krajevne organizacije LKB na Jesenicah, in sicer ob pol 10 dopoldne v restavraciji Legat-Kasino na Jesenicah. Pridite zanesljivo in točno.

Nočno češčenje v stolnici se prične danes (ne jutri) ob devetih zvečer po skupni molitveni uri. Nova biljetarnica »Putnik« posluje od sobote 7. t. m. v novih prostorih na Miklošičevi c. 17.

stavo, da bi nastopila naša država še bolj reprezentativno. V splošnem je načrt za razstavo z ozirom na prostor in sredstva zelo ekonomsko zamišljen in ni dvoma, da tudi uspeh ne bo izostal. Po izjavi navzočnega univ. prof. inž. arh. Vurnika je načrt na mednarodni nacionalni višini, kar dokazuje, da smo lahko glede načrta samega popolnoma pomirjeni.

Herwey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Za don Luisovo izvežbanost misli je bilo kaj dobro spričevalo, da pri svojem razgovoru z Vincencem nikdar ni zašel s tira, čeprav so ga navdajale najrazličnejše misli. Tudi njegova duševnost se je razdelila na dva dela. V prvem, ki ga je posvetil Vincencu, je bila politika, finančne stvari in silna previdnost. Drugi del, ki je bil nagnjen bolj k Antoniju, pa je kar divjal od besnosti in zagostne razburjenosti. Ko je namreč Vincenc predstavil Antonia kot Johna Bonnyfeathrovega dediča, je markiz takoj dognal, da mora potem tudi biti učenec iz samostana, torej Marijin sin. Vse je bilo čisto podobno, kakor da usoda iz njega uganja toliko zoprne burke. Kar mraz in vroče obenem mu je prihajalo ob teh mislih.

Ob takšnem pogovoru z mladim bankirjem je metal don Luis izpod svojih debelih vek še dokaj neopazno pogled na mladežga moža, ki je sedel pri oknu in se mu je sonce poigravalo v lasih. Markiza je ob vsakem takšnem pogledu zbudilo pri srcu, ko je videl, kako skozi te lepe kodre mladežga moža, ki se je sklanjal nad knjigo pri oknu, lije sončna luč in jim daje rdečkasto zlat blesk.

V tem trenutku je don Luis čutil, kako ga usoda sovraži. In to občutek mu je vrel iz vsega srca. Zgrbančil se je nekoliko na svojem stolu, nato pa se je spet vzravnil, vedel ščepec tobaka ter se obrnil k Antoniju, ki je ravno zapel revijo.

»Kakor slišim, vam smem čestitati k izredno srečnemu dogodku, senjor,« je začel z nežnim glasom. »Vsaka sirota ne najde dobrotnika, ki bi ji kot dediču zapustil svoje premoženje. Brez dvoma bi bili vaši starši, če bi še živeli, nemalo presenečeni, da ste imeli tako srečno roko.« Malo se je zasmehoval. Vendar se mu je le posrečilo, da ga je žalil. Antoniju je udarila kri v glavo.

V gotovem smislu sem res imel srečo. Toda, do smrti Johna Bonnyfeathra nisem vedel, da bom postal njegov dedič. In, kolikor vem, tudi nimam nobenih sorodnikov, ki bi delili z menoj to, kar ste vi tako ljubezno pripisali moji srečni roki.

»Saj s tem vendar nisem nikakor hotel reči, da ste mlad človek, ki dela vse po načrtu,« je nadaljeval don Luis. »Da se za vas zanimam, to je nekaj čisto naravnega. Morda si pokličeš v spomin, da sem nekoč imel to veliko čast, da sem bil zet vašega dobrotnika?« In njegov dedič bi bil lahko jaz, si je mislil Vincenc in pri- strigel z usesi.

»O tem še nisem bil nikdar ničesar slišal,« je dejal Antonio vidno osupnen.

»Ali mar hočete s tem reči,« markiz je vzel iz žepa naočnico ter začel opazovati Antonia kot kakšno redko posebnost, »mar hočete reči, da vaš vama vaš varuh ni nikdar omenil, da je markiz od Vincite njegov zet?«

»Nikoli,« je odvrnil Antonio ter pri tem pogledal plemiča tako mirno, da je don Luis komaj še mogel obsesteti na stolu.

Nesramni lažnivec, si je mislil.

»Njegovo ime sem slišal imenovati enkrat ali dvakrat, ko je bilo govora o lastniku hiš, v katerih je gospod Bonnyfeathre vodil svoje posle. Drugače nikoli.«

Za to besedo se je domel že že izposodil, si je mislil don Luis.

V tem boju njegove notranjosti mu je nehote ušlo preko ustnice vprašanje, ki se ga je drugače skrbno izogibal. Redko se je izpostavljaval nevarnosti, da bi ta stvar šla naprej.

»Ali vam stari škot ni nikdar ničesar povedal o svoji hčerki?« Antonio je ugaljal sam pri sebi o vseh mogočih stvarih. Imel je občutek, da stoji na robu prepada. Če bi pogledal samo za trenutek vanj, bi bil utegnil v njem videti svojo lastno skrivnost, toda...

»največja prisega, ki jo je kdaj dal kak človek...« Bil je prepričan, da sliši glas starega moža, ki mu je bil tedaj v lipi vzel obljubo. Zakaj? Zakaj mu je bil tedaj mister Bonnyfeathre dovolil to obljubiti? Kdo pa sem jaz?, je pomislil. Gotova slutnja mu je dala povoda, da je pogledal don Luisa. En sam pogled ga je že izdal, da se bojuje sam s seboj. Markiz je to pazil, ko se je sklonil malce naprej in z rokami prijel za naslonjalo pri stolu.

»To je stvar, o kateri ne smem govoriti, ker sem dal častno besedo,« je dejal Antonio. »Prepričan sem, da me bo vaša ekselencia razumela, če se o tem tako izrazim.«

On torej ve za to stvar, je pomislil don Luis. »Da me bo vaša ekselencia razumela,« na vsak način, seveda razumem.

Neutolažljiv pogled, ki ga je metal na Antonija, tudi ni ušel Vincencu, ki je za vsem tem zavohal neko kupčijo. Brez dvoma je donu Luisu pripisovati možnost, da bi izpodbil oporoko.

»Lahko rečem,« je vjdno in z glasom, ki naj bi prinesel nekaj pomirjenja, pripomnil, »da je bilo vprašanje pravilnosti in veljavnosti oporoke z vso skrbnostjo rešeno. To se vendar razume samo po sebi.«

»Lahko to rečete,« je ugovarjal don Luis ter se prijel spet za stol, da bi vstal. »Jasno, pripominjati, to je vendar vaš poklic, ni res, gospod Nolte?« se je zadirčno odrezal in obrnil vstran.

»Z Bogom, gospod Antonio Adverso, morda bova imela še kdaj to čast, da se vidiva.« Posmehljivo se je priklonil, toda s pomembnim poudarkom.

»Da, kdo ve, če se ne bova?« je odvrnil Antonio po špansko. Don Luisu so se poteze okoli ustnice čudno spušale. Vzel je palico in odšel.

»Kakšen vrag ga vendar drži?« je dejal Vincenc, ko je bil zunaj. Antonio je hodil sem in tja. »Kako vendar ti plemiči iz stare šole zničujejo nas, bančnike! Na, nekaj mu bom pokazal.« zavpil je v pisarno, naj pride signor Baldasseroni ven. »Čim pride odvetnik, pojdi z njim in poglej, da postane oporoka takoj pravomočna. Upam, da mi oprostiš, da sem se glede tega moral nekoliko zlagati. Stari te očividno zasleduje.«

»Ali se tudi tebi tako zdi?«

»Ne samo zdi, pač pa sem celo trdno prepričan o tem,« je dejal Vincenc. »Če je kdaj kdo koga sovražil, potem...«

»Za božjo voljo, kaj pa sem vendar zagrešil,« se je že napol resno, napol za šalo vprašal Antonio.

»Kaj pomaga zdaj vse razmišljanje,« je vprašal Vincenc, treba nam je zdaj samo tega, da se oporoka potrdi. No, in kaj potem, če ta odvetnik sploh ne pride?«

»Vrata so se odprla in vstopil je, kot bi pritekel v eni sapi, mal, rejen in šepast možiček, ki je v eni roki držal klubok, v drugi pa je držal robc svetlo-oranžne barve ter ga rabil namesto pahlače, ko mu je bilo tako vroče.

»Ah, signor Adverso,« je sopihal, »to je pa res moja sreča, ki se je nisem nadejal. Že nekaj let vas nisem videl. Vi ste pa res postali ugleden človek!«

Hlamudral je sem in tja kot brez glave in je sem pa tja pograbil z rokami za stol. »Ah, to se razume, takoj sem vas spoznal.« Skremžil je obraz. »Vi ste bili vendar zraven, ko mi je oni gospod Toussaint pognal kroglo tukaj v zad. To je bil žalosten dogodek, da ga nikdar ne bom pozabil.« Na široko je začel opisovati, kako zelo zdaj trpi, ko je pokveka.

Vincenc mu je kmalu vpadel v besedo ter razložil vse položaj. Signor Baldasseroni je privlekel iz žepa svojo veliko uro in ugovarjal, da bo pri notariju čez dva in dvajset minut že zaprt. Z Antonijem sta brž spravila svoje papirje skupaj in odpravila naravnost iz hiše. Ubirala sta najbližjo pot po ulicah ter nato preko trga na občino. Mali odvetnik je držal roke na hrbtu, šepal in neprestano nekaj govoril.

Od tu in tam

Glavni volivni odbor je do sedaj pregledal in potrdil volivne rezultate iz dravske, vardarske, drinske, vrbske in primorske banovine ter z upravnega področja Belgrade, Zemuna in Pančeva. Odsekom, ki so pregledovali te volivne rezultate, so načelovali predsednik državnega sveta dr. Sagadin, predsednik belgradskega kasacijskega sodišča Rusomir Janković in dr. Tanasije Ikončić. V vseh teh banovinah je zmagala lista JRZ z izjemo primorske, kjer je zmagal dr. Maček. Danes se je seja odbora nadaljevala ter so prišla na razpravo poročila odsekov za ostale banovine. Tako je nato bo odbor začel razdeljevati poslanske mandate, katere bo narodna skupščina, ki se bo zbrala 16. t. m., odobrila ali pa ovrgla. Prvo sejo nove narodne skupščine vodi po letih najstarejši poslanec, ki je bil izvoljen.

Pravoslavne vernike v Podkarpatski Rusiji je obiskal pravoslavni metropolit iz Skoplja Josip. Vsi pravoslavni verniki iz tega dela češkoslovaške države imajo svojo munkačevsko-preševsko škofijo, ki jo vodi srbski škof Vladimir, spada pa pod oblast srbskega pravoslavnega patriarha. Z odcepitvijo precejšnjega dela Podkarpatske Rusije Madžarski je bila verska organizacija pravoslavcev močno prizadeta. Zategadelj je prišel obiskat vse fane v obeh državah metropolit Josip iz Skoplja in poskušal s predsednikom podkarpatske ruske vlade katoliškim duhovnikom Volosinom urediti vsa še nerešena vprašanja. Tu ni bilo dosti dela, pač pa je težje z Madžari, ki delajo pravoslavni vernikom velike sitnosti, če hočejo prekoračiti mejo, kajti meja je bila ponekod potegnjena tako, da je vas ostala v prejšnji državi, cerkev, odnosno župnija pa je prišla pod Madžarsko.

V Bosni so še zmerom pogosti primeri ugrabitve deklet — »otmice«. V Stanovih pri Brčkem se je primeril tak dogodek, ki je izvalil velikansko vznemirjenje. Milo Ganić je v družbi osemdeset obojnih fantov prišel pred hišo Sime Zimića in zahteval, da mu izroči hčerko Maro, v katero se je bil fant zaljubil. Niti starši, še manj pa dekle so bili pripravljeni vdati se zahtevi. Toda fantovska vojska je bila neodoljiva. Zvezali so očeta in mater na posteljo, hčerko pa prav tako zvezali in jo naložili na sani. Naslednjega dne pa se je Mari posrečilo pobegeti, pa je morala vso pot prehoditi po snegu bosna, ker ji je ugrabitelj sezul čevlje in odvzel gornjo obleko. Orožniki so že polovili velik del zločincev.

Medsebojno konkurenco so odpravili belgradski pekli. Nekateri so do nedavnega prodajali bel kruh po 3.50, drugi zopet po 4 dinarje, črni kruh pa po 2.50 do 3 dinarje za kilogram. Vseh pekov je v mestu okrog 330 in torej konkurenca ni bila majhna. Sedaj so se pa sporazumeli in bodo vsi prodajali kruh po višjih cenah, ker se je podražila moka. Mlinarji v Vojvodini pravijo, da se je žito podražilo zaradi slabega dovoza in zaradi spekulacij žitnih trgovcev, ki držo zalogo doma in čakajo, da se bodo cene dvignile.

Izvoz suhega in svežega sadja vseh vrst hočejo doseči naše državne in zasebne organizacije za izvoz sadja v tujino. Zadnja leta se je izvoz sadja iz naše države precej povečal, vendar je šlo sveže sadje v promet le ob bitatvi, kasneje pa le suho. Pokazalo pa se je, da bi sadjerejci zaslužili mnogo več, če bi mogli tudi v dneh okrog božiča pošiljati v tuje države sveža jabolka, sveže slive in sveže grozdje. Nekaterim krajem je bilo pomagano s tem, da je država dala denarne podpore za zgraditev večjih zbirališč skladišč, vendar pa urejenih prostorov za čuvanje svežega sadja do zime doslej z izjemo nekaterih slovenskih krajev nikjer ni. Razumljivo je, da so bile cene sadja na jesen nizke, ker je sadjerejec hitel s prodajo, da bi se izognil riziku in gnitju svojega pridelka. Prav zato pa je sedaj osredotočena pozornost vseh merodajnih činiteljev v to, da se sadjerejci posvetijo hranjenju sadja v svežem stanju v zimski meseci, ker prav takrat je na mnogih evropskih trgih največje povpraševanje po svežem sadju in sicer za mnogo višje cene kakor na jesen.

Dva kaznjena sta krvavo obračunala med seboj v Otoku pri Vinkovcih. Vaščani so živeli zmerom v strahu pred neugnanima razgajatacema in zločincema Filipom Justusom in Matejem Bošnjakom. K sreči sta se pa ta dva razbojnika smirno sovražila med seboj. Na silvestrovanju v Otoku je bil tudi Bošnjak. Sredi noči pa je prišel še Justus. Ko je videl svojega sovražnika v gostilni, je šel na dvorišče po sekuro, pritekel nazaj in z obema rokama zamahnil po Bošnjaku glavi. Razbil mu jo je, da je Bošnjak na mestu umrl. Ubijalec so prijeli orožniki. Ljudje pa so se kljub groznim okoliščinam vseeno oddahnil, ker je eden od razbojnikov odšel na drugi svet, drugega pa bodo »zašili« pred sodnijo na dolgoletno ječo.

Mesto podgan je zastupil svoj otroka kmet Milan Živković iz Radujevca. V hiši so se pojavile številne podgane. Mačka, ki so jo pri hiši imeli, podganam ni bila kos. Zato je Živković kupil arzenik in ga posul ob spranjah, skozi katere so se plazile podgane. Živkovičev trije otroci pa so mislili, da je arzenik sol, pa so ga zato začeli lizati. Kapkada so se zastupili. Dva sta v silnih mukah umrla, tretjega pa so zdravniki le rešili.

Svojo ženo je ubil hišnik pri novosadskem industrijskem Djundjerskem samo zato, ker ni bila pravočasno zamenjala srečko državne razredne loterije v zadnjem kolu. Miti Pavlov je bil svoj čas bogat človek. Spekulacije pri žitni trgovini pa so ga uničile, da je moral iskati službo hišnika. Ko jo je dobil, je začel igrati na srečko. Tako se je pa zgodilo, da je njegova žena pozabila v petem kolu zamenjati srečko, in prav ta srečka je bila potem izvečena s 100.000 dinarji. Od tega dne med zakoncem ni bilo več sporazumnosti. Neprestani prepri in očitavanja z leve in desne so pripeljala do tega, da je Pavlov pograbil samokres in ženo ustrelil. Sodišče mu je naložilo 11 let težke ječe.

Razbojniški napad si je izmislil brivski pomočnik Tomislav Rus iz Čakovca, da bi si lahko brez prebitve pare v žepu priboril precej petično nevesto. Rusu so dekletovi starši obljubili nevesto, če spravi skupaj 10.000 din in jih naloži v hranilnico. Ker jih ni imel, je odpotoval v Zagreb z izgovorom, da gre dvigniti denar v hranilnico. Po dveh dneh pa so ga ljudje našli pred mestom občenega za noge na nekem drevesu. Odvezali so ga, nakar jim je Rus pripovedoval o svojem strahotnem srečanju z razbojniki v ženskih krilih, ki so ga oropali, nato pa se obesili. Oblasti so seveda začele preiskovati vso stvar in nazadnje ugotovile, da si je Rus napad le izmislil in se sam privezal na drevo, da bi si potem pred dekletovimi starši lahko izprosil njeno roko, ne da bi imel sploh kaj denarja. Sedaj pa je ostal brez neveste in njene bogate dote, sodišče pa ga bo zašilo zaradi varanja oblasti.

Ciganska premetenost in kamniška lahkovernost

Kamnik, 4. januarja.

Zadnje dni je Kamničanom dal mnogo posla neki posestnik, ki je v svoji lahkovernosti nasledel premetenemu ciganu in mu izročil tri jurje za vrečo, v kateri naj bi bil po ciganovi napovedi »zaklet milijon« v bankovcih. Cigan je pripravil polno vrečo zavrtkov starega papirja, par zavrtkov pa je opremil z obeh strani s stotaki in jih kazal kamniškemu posestniku z obžalovanjem, da ne sme zmenjati denarja, ker bi ga takoj zadela smrt, kajti denar, ki je ukraden staremu ciganskemu poglavarju, je zaklet in ga noben cigan ne sme porabiti zase. Zato je pač edini izhod, da milijon proda — za 100.000 dinarjev.

Kamničani zdaj na dolgo in široko razpravljajo o tej ciganski slepariji in marsikdo razvija svoje detektivske sposobnosti, kako bi ujel sleparjo in ga razkrinkal. Seveda se vsak obreigne ob naivnost opeharjenega posestnika, češ, meni se kaj takega nikoli ne bi moglo pripetiti.

Pri teh učenih debatah o Kolumbovem jajcu nam nehoti prihaja na misel zgodba izpred štirih let, ko sta se v Kamniku pojavili dve ciganki: okrogla, dobrodušna mati in elegantna, zapeljiva hčerka. Hodili sta po Kamniku in kmalu vzbudili splošno pozornost. Lepa hčerka je bila namreč tako razkošno napravljena in je znala tako mikavno pogledati, da si je namah osvojila celo vrsto mladih kamniških moških src. Naenkrat je bila mlada ciganka senzacija kamniških plesnih vaj in centralna os, okrog katere se je vrtilo dejanje tega vsakotredenskega elitnega družabnega dogodka. Kamniške gosposične so ljubosumno vihale nosove nad cigansko konkurenco, toda kavalirji so na vsak očitek našli odgovor: »Ko pa

tako sijajno pleše!« Res, ciganka je tako imenitno plesala in se tako koketno obnašala, da je naravnost očarala celo vrsto kamniških kavalirjev in fičirjev, ki so popolnoma pozabili, da imajo opravka s ciganko. Mati je seveda igrala gardemo in je pogosto tudi spremljala hčerko, ko so jo po plesu kavalirji povabili na kozarec vina.

Senzacija z zapeljivo plesalko je trajala vse dolge, dokler nista obe ciganki romali v zapor. Zakaj? Kamničani so verjeli, da sta ciganki zelo bogati (vdova in hči bogatega poglavarja). Obe sta hodili po trgovinah in spretno kradli na razne načine. Mati je prav rada izbirala iz predalov svetle kovče — za zapeljivo lepi hčeri. Medtem, ko je hči zaposlila trgovca v nakupovanjem kake malenkosti, je mati spretno spravila nekaj kovčev v rokav. Dalje časa sta skupno hodili nakupovat: hči je izbirala, mati pa neopaženo izmikala. Trgovci so sicer opazili, da jim manjka to in ono, toda nikomur ni prišlo niti na misel, da bi osumili ciganki — bogati dedinji starega ciganskega poglavarja, o katerih so mladi ljudje vedeli povedati toliko dobrega. Končno pa so trgovci le postali pozorni na ciganski kupovalki, ki sta toliko izbirali in tako malo kupovali. Orožniki so zbrali več dokazov in ju zaprli.

Ta neslavin odhod oboževance ciganske lepote iz Kamnika je bil velika blamaža za nekatere mlade meščane in po mestu so prikrito govorili, da je mlada ciganka nekatere opeharila za manjšo denarne vsote. Kamničani smo torej znani po lahkovernosti in morda se bo v kratkem spet našel kdo, ki bo nasledel kakemu premetenemu ciganskemu triku. Takrat bomo spet rekli: pisker nima loncu nič očitati.

Sprememba nazivov postaj v Ljubljani in Mariboru

Občinstvo se opozarja, da so se po objavi gen. dir. drž. žel. »Saobr. vest.« št. 1, z dne 1. jan. 1939, nazivi postaj v Ljubljani in v Mariboru spremenili in sicer se imenuje postaja Ljubljana glavni kolodvor samo Ljubljana, Ljubljana gor. kol. — Ljubljana-Siška, Ljubljana dol. kol. — Ljubljana-Rakovnik, Maribor gl. kol. samo Maribor in Maribor kar. kol. — Maribor-Studenci.

Vozni red brzih vlakov št. 9 in 10

Občinstvo se opozarja, da vozita na progi Belgrad-Jesenice in obratno po odredbi Generalne direkcije drž. žel. redno vsak dan brza vlaka št. 9 in 10; žal se potniki teh dveh vlakov, verjetno zaradi nepoznavanja voznega reda, prav malenkostno poslužujejo, nasprotno pa sta po navadi prenapolnjena brza vlaka št. 5 in 6.

Vlak št. 9 odhaja z Jesenic ob 20.15, z Lesec-Bleda ob 20.33, iz Radovljice ob 20.38, iz Kranja ob 21.02, iz Škofje Loke ob 21.18, prihaja v Ljubljano ob 21.43 ter odhaja iz Ljubljane ob 22, z Zidnega mosta ob 23.19, iz Brezice ob 0.04, ter prihaja v Zagreb gl. kol. ob 0.40, v Belgrad pa ob 8.16.

Vlak št. 10 odhaja iz Belgrada ob 20.55, iz Zagreba gl. kol. ob 4.30, iz Brezice ob 5.10, z Zidnega mosta ob 6.20, prihaja v Ljubljano ob 7.26, ter odhaja iz Ljubljane ob 7.58, iz Škofje Loke ob 8.28, iz Kranja ob 8.40, iz Radovljice ob 9.07, z Lesec-Bleda ob 9.15 ter prihaja na Jesenice ob 9.34.

Ta vlaka sta po navadi — vsaj za zdaj — prav slabo zasedena ter je potovanje z njima ugodnejše, nego potovanje s katerikoli drugim brzim vlakom.

Gledališki polom v frančiškanski dvorani

Ljubljana, 4. januarja.

Ne prestrašite se! Ta škandal je povzročil namreč vrli poštar Filip Ahačič v igri z godbo »On in njegova sestra«, ki jo je z velikim uspehom v soboto in nedeljo zvečer uprizorila Frančiškanska prosveta.

Stvar je namreč taka: Mici Ahačič, sestra pomnožnega dirigenta pri poštarstvu, je sobarica pri slavni igralni Bramborski, kateri mora doma sufitirati vloge. In — glej čudo — tako se dogaja, da se preprosta a talentirana sobarica preje in boljše nauči in vživi v vlogo kot igralka sama. Ko prevzeta in muhasta igralka Bramborska tik pred več razprodanem premijero navidezno »zbolila«, izrabi sobarica prelepo priliko in se vsemu zaskrbljenemu gledališkemu ravnatelju ponudi za nadomestilo. Do sprejetja pripomore šele preveljani brat Lipček — poštar, ki s presenetljivimi zvižgavanji in lažmi prevlari nezapeljivo ravnatelja. Čim »slavnost« igralka izve, da njeno vlogo igra njena sobarica (!), naenkrat vsa divja in nenadno zdrava pridrvi v gledališče in zagrozi pisatelju, da ga bo dala izžvižgati. Med predstavo pride do spora med poštarjem Lipčkom, igralko Bramborsko in njenim ljubljekom baronom von Bambergom, ki se razvije v splošen pretek. Škandal narasča... polom... a končno se vse izteče gladko in srečno. Kako in zakaj, pa boste izvedeli, ko pridete pogledat tega bistroumnega poštarja Lipčka. Ne bo vam žal! Kar solzili se boste od smeha ob neverjetni komiki in duhovitosti vrliga, nepodkupljivega poštarja Lipčka Ahačiča (Pavlovič), ki brani svojo ljubko, priscrno sestro Mici (Zavbičeva) pred predrznim in nerodnim baronom von Bambergom (Sega). Komaj boste prišli do sape ob pogledu na tragikomno figuro uredniškega sluga Hvale (Cerar) in še ves leater z gledališkim ravnateljem, režiserjem, pisateljem, igralkami in igralci vas bo zabaval tako izvrstno, da boste morali priznati, da se toliko še niste zlepa nasmejali in razkrohotali. Pridite pogledat!

Morilka 4 otrok obsojena na 12 let robije

Celje, 4. januarja.

Pred celjskim okrožnim sodiščem sta se zagovarjali 18letna sliškinja Ana Višnar in njena 24letna sestra Marija Višnar iz konjske okolice. Razprava je bila zaradi mladoletnosti Anice tajna. Ana je bila obsojena, da je 21. oktobra 1937 na Planini pri Zrečah usmrtila otročička Višnarija Mirka, sinčka sestre Marije iz Vitlanja. Otroka je usmrtila na ta način, da ga je stisnila čez trebuh. Na isti način je 5. novembra usmrtila v Korintem pri Oplotnici, kjer je služila, 4 mesece starega otroka Vitrih Marijo. Na prigovarjanje svoje sestre Marije je umrtila lanske leto 13. maja 3letnega Marijinega sinčka Višnarija Ivana na Planini in 22. septembra s komolcem zdrobila 4letnega Črešnerja Miho.

Sodišče je obsodilo Anico na 12 let ječe, njeno sestro Marijo pa zaradi naklepnega življenja k groznemu dejanju na 15 let ječe.

Iz Cerknice

Led režejo. Zadnji mrzli decembrski dnevi so povzročili, da je Cerkniško jezero čez in čez zamrznilo in se je napravila kar 20—25 cm debela plast ledu. To bi se prileglo drsalcem takale ledena plošča, ki je okrog 16 km dolga in skoro polovico toliko široka. No, in to ledeno priliko so porabili naši Jezerci in sekire ter žage so začele vsesvo pesem. Eni režejo, drugi razbijajo in nakladajo, tretji pa odvažajo po raznih ledenicah. Letos je bila cena ledu v Cerknici 2 do 2.75 din, na Rakeku pa 4 do 4.50 din za 100 kg. Ker pa ga naloži na voz 2200 do 2500 kg in ga peljejo v Cerknico po 4 ali celo 5 krat in na Rakek po dvakrat, je zaslužek prav dober. Le škoda, da ta »kšeft« ne traja delj časa in so le prekmalu polne vse ledenice. Včasih so led iz Cerkniškega jezera odvažali prav v Trst, sedaj pa se tam zalagajo z umetnim, zaslužek naših ledarjev pa je sedaj odvisen samo od domačih ledenic.

Letna statistika. Statistika za preteklo leto 1938 je še dokaj zadovoljiva. Saj smo v naši župniji imeli kar 78 rojstev, medtem, ko je umrlo samo 32 ranov, v zakonski jarem pa je vstopilo 22 parov. Tudi nesreč ni bilo veliko v preteklem letu in požara samo dva. Torej vsekakor zadovoljive številke.

Naročnikom »Slovenskega doma«. Ta list prihaja med vas v četrtem letu življenja. Mlad je, a zato poln življenja, zanimivosti in novic iz vseh strani naše dežele in inozemstva. Pa tudi lepi podlistki so v njem objavljeni. Vsi smo z listom zadovoljni, pa se zato takoj v začetku novega leta polrudimo, da bo vsak dosedanj naročnik pridobil še enega novega, kajti le to številko bi Cerkniški pristojalo. »Slovenski dom«, ki je edini in najboljši katoliški popoldnevnik, naročite lahko pri kolporterju g. Potočniku, ali pa z eno dopisnico direktno pri upravi v Ljubljani. »Slovenski dom« — povsod!

Specialist za pljučne bolezni

Med. Univ. dr. Baldomir SAVINŠEK

naznanja, da je pričel ordinirati

v Ljubljani, Nova ulica za palačo banke »Slavija«

(podaljšek pasáže nebotičnika)

Ordinira od 11—1/2 in od 3—5

Kamnik

Plaz prepreči vozni promet v Črni. Nepričakovana vremenska sprememba je naredila dosti nepravilnosti na glavnih prometnih cestah. Ponekod so narasle vode in ogrožale ne samo ceste, temveč tudi selišča in plodno zemljo.

Ogromno škodo pa je povzročila ta nenadna vremenska sprememba na »Pirčevih rida« v Črni, ker je sprožila plaz, ki meri ob vznožju nič manj kot 140 do 150 m. Plaz je poškodoval tudi banovinsko cesto vrh Črničva pri km 19.200, tako da se je cesta v dolžini 50 metrov pogreznila za 6 metrov. Nekateri pripisujejo krivdo dejstvu, da ima tovarna »Kaolin« ravno v tem odseku banovinske ceste več prečnih in podolžnih rovov, iz katerih pridobiva kaolin.

Športne vesti

Prvenstvo v lednem hokeju. Vreme se je vendar toliko izboljšalo, da bo mogoče odigrati prvo prvenstvo Jugoslavije v lednem hokeju. Drsalcišče Ilirije je po precejšnjem trudu, ki so ga imeli prireditelji, sposobno, da bo danes sprejelo vse hokejiste iz države. Spored bo tak kot smo ga že objavili. Nocoj ob 19.30 se srečata Hašk : Ilirija nato pa okoli 21 zagrebška kluba JKD : Maraton. Jutri dopoldne ob 9 pa oba premaganca in oba zmagovalca. Klub, ki bo zmagal v obeh tekmah bo prvi jugoslovanski prvak v lednem hokeju. Jutri zvečer pa bo še medmestna tekma Zagreba in Ljubljane. Prijatelji tega izredno lepega in bliskovitega športa, ki je pri nas žal še precej nepoznan, bodo torej danes in jutri prav gotovo prišli na svoj račun.

S tem pa se ni zaključen program Ilirije za ledni hokej. Ilirija ima namen za soboto in nedeljo povabiti v Ljubljano Beljačane, če bo vreme ugodno.

Gradjanski iz Ljubljane. Jutrišnja nogometna tekma med Gradjanskim in Ljubljano, ki bo ob vsakem vremenu, ni sicer prvenstvena tekma, vendar pa bo prav tako zanimiva kakor bi bila prvenstvena. Tekmo bo sodil Ljubljancan Macoratti.

Prosvetno društvo v Slov. Bistrici uprizoni na praznik Sv. Treh kraljev prav zanimivo narodno igro Franceta Bevka: »Kajne«, ki riše v prav živih potezah neizprosno borbo istrskih Slovencev za svoje bitne narodne pravice. Igro vodi znani bistriški režiser France Kobale. Pridite in si pogledjte.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer. sko stanje	Temperatura v C		Relativna vlažnost v %	Oblačnost (0-10)	Veter (smr. jakost)	Padavine	
		naj. večji	naj. manjši				m/m	vrsta
Ljubljana	761.1	3.2	-4.2	90	10	N ₂	—	—
Maribor	—	—	—	—	—	—	—	—
Zagreb	761.9	2.0	0.0	90	10	0	28	dež
Belgrad	758.1	2.0	-1.0	90	10	SW ₂	—	—
Sarajevo	758.4	6.0	0.0	90	10	N ₂	2.0	dež
Vis	755.2	9.0	3.0	90	10	W ₂	—	—
Split	754.9	13.0	6.0	90	10	NE ₂	3.0	dež
Kumobor	759.3	15.0	7.0	60	10	NE ₂	1.0	dež
Rab	757.3	7.0	4.0	60	10	ESE ₂	—	—
Quibrovni	754.4	15.0	11.0	70	5	SE ₂	—	—

Vremenska napoved: Spremenljiva oblačnost in hladneje.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od včeraj do danes: Iz noči je bilo popolnoma oblačno in megleno z redko ter visoko meglo do 11.30. Ta čas se je oblačnost nekoliko pretrgala, vendar pa je ostalo pretežno oblačno do 14.40. Dalje v noč pa je bila spremljiva oblačnost. Snežna plast je: 23mm.

Koledar

Danes, četrtek, 5. januarja: Telesfor.

Petek, 6. januarja: Razglasenje Gospodovo.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič-Tržaška c.

»Cvrček za pečjo« je naslov igri, ki jo bo jutri na praznik Sv. Treh kraljev ob pol 5 popoldne uprizoril Rokodelski oder v Rokodelskem domu, Komenskega ulica 12. »Cvrček za pečjo« je ena izmed najbolj priljubljenih ljudskih iger svetovnega slostva. Spisal jo je znani angleški pisatelj Dickens. Predprodaja vstopnic je jutri od 10—12 v Rokodelskem domu.

Podružnica Sadržarskega in vrtnarskega društva na Viču ima svoj redni letni občni zbor v petek 6. t. m. ob 10 dopoldne v telovadnici viške šole.

»On in njegova sestra« je naslov vlezabavni burki v 4 dejanjih s petjem in godbo, ki jo ponovi Frančiškanska prosveta M. O. v nedeljo 8. t. m. ob 5 popoldne v frančiškanski dvorani. Režija Milan Skrbinšek. Glasbeni vložki od Joža Osane, ki vodi društveni orkester. Burka je pri premieri na Silvestrov večer do solz zabavala občinstvo. Predprodaja vstopnic v pisarni »Pax et bonum« v frančiškanski pasaži. Clani popust.

Česka pianistka Viktorija Švihlikova je prvič igrala v Ljubljani konec leta 1938. Takrat je imela izredno laskave kritike, tako pravi eden kritikov: »Igrala je ne samo z briljantno tehniko, temveč je dala vsaki skladbi tudi njeno osebno noto, tako, da je bil nastop mlade umetnice izredno prijetno presenečenje za občinstvo.« Drugi kritik pravi zopet, da se je takoj s prvo sporedovo točko osvojila občinstvo, ki je od točke do točke močnejše aplaudiralo mladi umetnici. Koncert Švihlikove bo v Ljubljani v ponedeljek, dne 9. t. m. ob 20 v veliki filharmonični dvorani in so vstopnice na razpolago v knjigarni Glasbene Matice.

Veliko zanimanje za Navje. Čeprav je častno pokopališče zaslužnih za nekdanjim pokopališčem sv. Krištofa precej od rok in pozimi ljudje ne gredo na izlete ter ne prihajajo v skupinah z dežele v mesto, Ljubljancani pa manj hodijo na eprehod, vendar je na Navjo vedno dosti obiskovalcev. Ker je pokopališče, kjer počivajo najznamenitejši tvorci naše kulture in tudi političnih uspehov slovenskega naroda, vedno pod skrbnim varstvom in zastraženo pred zlikovci, je mogoča tudi natančna evidenca obiskovalcev. Šteje častilcev naših zaslužnih mož je pokazalo, da je Navje obiskalo od 23. novembra do Silvestrovskega dne 770 oseb. Pri tem visokem številu oseb, ki so prišle počastiti naše slavne, zaslužne može, pa niso vštete šole, ker jih ni bilo, čeprav je Navje najbolj poučna in najbolj nazarna, odprta knjiga za pouk zgodovine našega mesta in vsega slovenskega naroda. Predvsem je Navje namenjeno naši mladini, da spozna dela in zaslugete tam pokopanih in se naučijo njih duha.

Razpisane službe pri mestnem poglavarstvu. Mestno poglavarstvo v Ljubljani je razpisalo štiri službene mesta začitnih sester-pripravnic in eno službeno mesto pogodbenega lovskega in gozdnega čuvaja. Prosilke za službo zaščitnih sester morajo dokazati, da so dovršile 2 oziroma 3 letno šolo za zaščitne sestre (za strežnice), prosilci za službo pogodbenega lovskega in gozdnega čuvaja pa morajo imeti nižjo gozdarsko šolo. Prošnjo je treba vložiti do 20. januarja t. l., vendar pa ni treba več vlagati novih prošnji onim prosilkam, ki so že vložile prošnjo na razpis službe zaščitne sestre-pripravnic z dne 31. oktobra 1936., in onim prosilkam, ki so že vložili prošnjo za pogodbenega uslužbenca za gozdarsko stroko na razpis z dne 9. marca 1938. Razpis izide v »Službenem listu« 7. t. m.

Naročajte in širite

Slovenski dom!

Ljubljansko gledališče

Drama. — Začetek ob 20 uri

Četrtek, 5.: Hollywood. Izven.

Petek, 6.: ob 15 Kralj z neba. Izven. Znižane cene. — Ob 20 Zene na Niskavoriu. Izven. Znižane cene.

Opera. — Začetek ob 20 uri.

Četrtek, 5.: Roxy. Red Četrtek

Petek, 6.: ob 15 Prodana nevesta. Izven. Znižane cene. — Ob 20 Pod to zeleno goro. Znižane cene.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 5. januarja, ob 20: »Vse za satom«

*

Koncerti slovanske glasbe, ki ga priredi Glasbena Matica v Mariboru, bo prihodnje sredo, dne 11. t. m. ob 20 v veliki dvorani Sokolskega doma (Union) v Mariboru. Koncert dirigira priznani kapelnik ljubljanskega Radijskega orkestra Drago Mario Sijanec, ki se bo tokrat prvič predstavil mariborskemu glasbenemu občinstvu. Spored izvajata matični pevski zbor in društveni orkester, pomnožen z godbeniki 45. peh. polka.

Barcelona - mesto brez duše in srca

Mesto, kjer za denar ne dobiš nobene stvari, pa če prineseš cel kup zlata

Zdaj teče že trideseti mesec, odkar se je začela v Španiji državljanska vojna. Po zadnjih poročilih pa se vendar zdi, da ne bo več dolgo trajala, kajti v zadnjem času je imel general Franco izredne uspehe ter se vedno bolj bliža Barceloni. Ni čudno, da se je v španskih mestih v tej, toliko časa trajajoči vojni, življenje popolnoma spremenilo, vsaj življenje v tistih mestih, ki so v neprestanem strahu, kdaj bodo nadnje pribrela sovražna letala in jih obsula z bombami. Med takšna mesta spada v prvi vrsti zdaj tudi Barcelona.

Nek francoski častnikar, ki se je te dni mudil v Barceloni, je za svoj časopis napisal zanimivo poročilo, v katerem opisuje, kakšna je danes Barcelona in kakšno je življenje v njej. Med drugim je napisal tole:

Barcelona je kakor izumrla

Nekoč je bilo v barcelonskem pristanišču nadvse živahno. Zdaj te živahnosti ni videti nikjer več. V pristanišču vlada grobna tišina. Sem pa tja se včasih počasi premika proti obrežju ali od juga proti kakšni bojni ladji. Nikjer v pristanišču ne vidiš žive duše. Ljudje so izginili, kakor bi se bili vdrli v zemljo ali da bi strašna kuga opravila do kraja svoj morilni posel. Barcelona je podobna mrtvemu mestu, mestu brez duše in srca. Saj tudi ni čudno, ko vendar vojna traja že 30 mesecev.

Včasih človek, ki se mudi tam, kakor jaz slučajno, zasliši, kako od te ali one strani prihaja pošastni topot konjskih kopit, ali pa za hip zasliši korak človeka, ki brž na to spet izgine. Toda le na prvi pogled se zdi, da v Barceloni ni več nobenega človeka. Ko si to mesto začneš ogledovati nekoliko bolj natančno, vidiš, da prebivajo tu še ljudje, toda ti ljudje so podobni ujetnikom, ki ne smejo na svobodo. Na oknih vidiš tudi podnevi spuščene zavese, izza katerih tu pa tam pokaže preplašena Španjolka, vsa blede in do smrti izmučena. Vsaj tak je izraz na njenem obrazu. Pogled jim uhaja proti sinjemu nebu, če ne bo morda njihovo oko spet zapazilo sovražna letala, ki se bližajo in prinašajo nove žrtve.

Smrti se več ne boje

Vojak pa se kmalu vsemu privadi. Skoro ni več občutljiv za zračne napade in mirno čaka, kdaj bodo začele padati bombe na mesto. Zdi se, kakor da mu je čisto vse eno, če bombe prinesejo smrt tudi njemu. Čisto je že otopel. Kadar se približajo sovražna letala, se civilno prebivalstvo

zateka v nalašč za to zgrajena skrivališča. Ta skrivališča spominjajo na strelske jarkove, kakršne smo videli na bojiščih v svetovni vojni. Dostikrat se zgodi, da morajo ljudje, vsi premraženi in prestrašeni, čepeti ure in ure dolgo v blatu, ali sedeti na vlažnih tleh v teh skrivališčih. Toda tudi tu niso brez strahu, da jih ne bi mogla zadeti bomba in jih raznesti s skrivališčem vred v zrak.

Za denar ne dobiš nič

Velika težava je zdaj v Barceloni s prehrano. Ljudje morajo dobiti živila le na izkaznice, kakor je bilo med svetovno vojno tudi drugod. Zivili dobijo zelo malo, zanje pa nič ne plačajo. Sploh zdaj v Barceloni ničesar ne plačujejo. Denar je izgubil svojo veljavo. Za denar tudi ne morete v tem žalostnem mestu ničesar kupiti, pa če prinesete cel zaboj samega suhega zlata.

Na dobrem so tisti, ki imajo v zalogi tobak ali cigarete. Ti so v prestrašeni in izmučeni Barceloni gospodje. Beseda cigareta ima v tem mestu posebno moč. Ta beseda odpira še tako zaprta vrata, z eno samo cigareto človek doseže vse. Videl sem Španca v Barceloni, ki je dal

za cigareto - zlato verižico

ki jo je nekoč nosil okoli vratu. Dejal je, da je bil to edini njegov spomin od pokojne matere. Vsi imajo denar in vsi tudi najraznvrstnejši nakit, le tobaka nimajo. Tako je takorekoč cigareta postala nova barcelonska valuta. Prebivalstvo željno pričakuje, kdaj bo spet prišel v mesto kak tujec, ker dobro vedo, da bo prinesel s seboj tudi kaj tobaka. In ko se kak tujec pojavi v mestu, skačejo domačini okoli njega od samega veselja, kakor bi hoteli posnemati Indijance. Če pa se zgodi, da ima ta tujec vsega skupaj le eno cigareto, ki jo prižge kje na barcelonski ulici, ga domačini že znajo pripraviti do tega, da komaj prižgano cigareto vrže proč. In ko jih tujec začuden vpraša, čemu naj bi vržl cigareto proč, mu odločno odgovorjajo:

»Če nimate toliko cigaret, da bi jih dali še nam, tudi vi ne smete kaditi javno na ulici, ker s tem samo še bolj mučite naše kadilce, ki pa zdaj ne morejo nikjer dobiti tobaka.« Tujec je pri-

Otroški smučarski vrtec.

siljen, pokoriti se tem nenapisanim zakonom današnje Barcelone.

Spričo takšnega stanja, ki ga tako nazorno prikazuje v svojem poročilu ta francoski častnikar, Barcelona gotovo ne bo mogla več dolgo vzdržati. Kdo bo prisilil človeka, ki je do smrti prestrašen, da se bo šel boriti. Pa tudi če bi se šel, bi gotovo porabil prvo priložnost, da vrže orožje proč in zbeži na nasprotno stran v upanju, da se bo vsaj enkrat lahko pošteno najedel.

Simpsonova še vedno ne sme na Angleško

Brat vojvode Windsorskega pravi, da nima pravice, imenovati se angleška vovodinja

Na bivšega angleškega kralja Edvarda VIII. ali z drugimi besedami vojvoda Windsorskega smo skoro čisto pozabili, odkar se je poročil s Simpsonovo in se zaradi tega moral odpovedati angleškemu prestolu. Še nekaj časa potem smo brali razna poročila, kako je s svojo ženo potoval po Evropi in prišel celo na naše Koroško, potem pa je kmalu o njem vse utihnilo. Le to smo morda še brali, da bi rad prišel nazaj na Angleško, čeprav ne več kot kralj, seveda skupaj s svojo ženo.

Zdaj pa časopisi naenkrat spet prinašajo razna poročila o njem, da se le namerava vrniti na Angleško. Stvar je takale:

V zadnjem času je angleška kraljica mati Mary nekoliko zbolela in leži v svojem dvorcu Sandringhamu. Izrazila je željo, da bi govorila s svojim sinom Edvardom, vojvodo Windsorskim. Boji se namreč, da se ji utegne bolezen toliko poslabšati, da bi ji zdravniki odsvetovali vsakršen obisk in razgovor. Vojvoda Windsorski bo prišel, kakor je dejal svojemu bratu vojvodi Gloucesterkem, v Anglijo sam, brez žene, ker ve, da se njegovi sorodniki še vedno niso sprijaznili z dejstvom, da se je poročil s Simpsonovo. Pravijo, da se bo Edvard pomenil s svojo materjo tudi o tem, če sme priti za stalno na Angleško tudi njegova soproga. Če mati ne bo dostopna za njegovo prošnjo, potem se tudi sam ne bo nikdar naselil v Anglijo.

Pri zadnjem sestanku, ki sta ga imela brata vojvoda Windsorski in vojvoda Gloucesterki v Parizu, je drugi vztrajal pri tem, da Simpsonova nima pravice, da bi se imenovala angleška vovodinja.

Zdaj poročajo tudi to, da je te dni odletelo na francosko riviero nek angleško dvorsko letalo. Tam namreč biva v zadnjem času vojvoda Windsorski. S tem letalom naj bi se Edvard odpeljal v Anglijo, čim bi

se za to pokazala nujna potreba. Z istim letalom pa naj bi takoj po svojem sestanku z materjo kraljico Mary spet odletel nazaj v Francijo, bodisi po svojo ženo — če bo v Sandringhamu dosežen med njim in njegovo materjo sporazum —, ali pa samo k Simpsonovi, s katero se ne sme naseliti za stalno v Angliji.

Sladkosnedka.

»Slovenski dom« je edini katoliški popoldnevnik!

Prodal strup mesto odvajalnega sredstva

V švedski prestolnici Stockholmu se je včeraj pripetil svojevrsten dogodek, ko se je na čudovit način rešila smrti več oseb pred zastrupljenjem. Nek trgovec, oče osmerih otrok, je prišel v lekarno, da bi tam kupil neko sredstvo za odvajanje in sicer zase in za ostale člane svoje družine. Ko je prišel domov, je to sredstvo pred drugimi domačimi najprej sam uporabil, da bi na ta način pokazal, kako ga je treba jemati. Napolnil je kozarec z vodo, v kateri je raztopil odvajalno sredstvo. Že je hotel naginiti kozarec, da bi tekočino izpil.

V tem trenutku je radio objavil vsemu prebivalstvu v Stockholmu, da je nekdo pred kratkim kupil v neki lekarni mesto sredstva za odvajanje po pomoči lekarnarja strup. Ta strup da je bil tako močan, da bi en sam gram mogel povzročiti smrt več ljudem. Omenjeni trgovec, ki je imel doma tudi radio in je to opozorilo slišal, je tako v zadnjem trenutku, ko je ravno hotel izpit tekočino, rešil sebe in svojo družino pred gotovo smrtjo. Pozneje se je zvedelo, da je lastnik lekarnice, čim je dožgal usodno pomoč, da je prodal mesto sredstva za odvajanje strup, hitel v radio oddajno postajo, da bi na ta način čimprej opozoril tiste trgovce, da je kupil strup ne pa odvajalno sredstvo, ter da bi mu tako rešil življenje. Imel je na vsak način srečo, kajti če ne bi po radiu poslal opozorila, bi gotovo umrl ne samo trgovec, pač pa tudi vsa njegova družina, nazadnje pa se tudi lekarnarju samemu ne bi preveč dobro godilo.

20 milijonov sta skrivali skoro 20 let

Ko je v Rusiji pred nedavnim nastopil novi komisar za notranje zadeve Berija na mesto dotodanjega komisarja Ježova, niso prenehala prihajati poročila o številnih aretacijah. Zadnja poročila iz Rusije celo pravijo, da je bila zaprtih pred kratkim še mnogo več ljudi po raznih krajih sedanje Sovjetije, kakor pa si jih je upal zapreti v tako kratki dobi prejšnji komisar za notranje zadeve Ježov. Med številnimi drugimi, ki so jih zaprli, zdaj poročajo tudi o dveh bivših ruskih aristokratih, ki jih je doletela ta žalostna usoda. Poročilo pravi, da so agenti ob priliki preiskave v nekem manjšem podeželskem mestu našli skrit zaklad, vreden 20 milijonov zlatih rubljev. Ta dragocen zaklad se je dvema bogatima ženskama takoj po revoluciji posrečilo skrivati prenesti iz Petrograda v omenjeno manjše podeželsko mesto in ga držati v tajnosti vse do danes. Da ne bi vzbudili prevelike pozornosti ali suma, sta ti dve ženski ves čas od revolucije sem ziveli v največji revščini kljub milijonskemu premoženju, ki sta ga imeli v tem zakladu. Jasno je, da so se tajni policisti GPU zelo razveselili tega bogatega zaklada in ga seveda takoj zaplenili. Obe »revni« bogatajšini pa zaprla. Ni dvoma, da ju bo zadelo najhujša kazen, ker sta skrivali bogastvo, ki ga smatrajo za državno last.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Cetrtek, 5. januarja: 13 Polke in koračnice (pl.) — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.20 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14 Napovedi — 16 A. Dvorak: Koncert za violončelo in orkester (plošče) — 16.40 Slovensčina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolaric) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura — 19.30 Beseda k prazniku (g. F. S. Finžgar) — 20 Pevski koncert g. Julija Beteita, pri klavirju g. prof. M. Linovšek — 20.40 Iz opernega sveta (Radijski orkester) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Dueti za klavir in harmonijo.

Petek, 6. januarja: 9 Napovedi, poročila — 9.15 Praznični zvoki (plošče) — 9.45 Verski govor (g. Filip Terčelj) — 10 Prenos cerkvene glasbe iz stolnice — 11.15 Koncert godalnega okteta (plošče) — 11.30 Koncert Radijskega orkestra — 13 Napovedi, poročila — 13.20 Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah) — 14 Otroška ura (g. Vinko Biten) — 17 Kmetijska ura — 17.30 Domači zvoki (plošče) — 18 Sv. trije kralji. Zvočna igra. Napisal Joža Vombegar. Igrajo člani rad. igr. druž., vodi inž. Ivan Pengov — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Koncert pevskega zbora »Ljubljanski Zvon« — 20.30 Vesel koncert Radijskega orkestra — 22 Napovedi, poročila — 22.30 Angleške plošče.

Drugi programi

Slovaško pesmi, 20.05 Orkester in solisti, 21.10 Igra — Sofija, 19.15 Kvarlet, 20.55 Orkestralni koncert »Varšava«, 19.15 Pian koncert, 21.30 Igra, 23 Poljska glasba — Budimpešta: 20 Opereta »Elizabeth«, 17.15 Mladina, 17.15 Brazilski koncert, 21 Opera »Kraljeva hči«, 21.10 Rim-Bari, 21 Simfonični koncert — Dunaj: 20.10 Pisan večer — Berlin: 19 Rih. Straussove melodije, 20.10 Plesni večer — Königsberg-Lipsk: 20.10 Regerjev večer — Monako: 20.10 Opereta »Noč ob Bosporu« — Bernminster: 19.55 Opera »Mignon« — Strasbourg: 20.30 Pariški filharmonijski orkester.

Norman Raily Raine:

JUNAŠTVA ROBINA HOODA ZGODOVINSKI ROMAN S SLIKAMI

Robin Hood je z Wilkom Scarletom in Ivanom Malčekom stopil naprej v goščo, drugi spremljevalci pa so ostali na mestu in se potajili. V hipu so prvi trije prav previdno skočili do brega, pogledali okrog sebe in zagledali nekoga viteza templarja, ki je trdno spal in smrčal, da je kar odmevalo. Stegnil se je bil po dolgem pod senčnat, orjaški hrast, ki je bil ves krivencast in porasel z mahom. Naslonil se je bil lepo udobno obenj, kakor bi se bil zavalil v mehak naslanjač. Lepo okrogle, mesnate prste je bil sklenil na trebuhu, izpodvil noge in jih lepo kazal izpod meniške raševine. Na glavi je imel čelado križarskih vojakov, ob boku pa mu je počival velik meč. Zraven njega je ležala palica, od nje tekla vrhica, trnek pa se je namakal v bistri vodi. Ob zgledu je pobožni mož imel veliko svinjsko kračo. Utrudil se je bil, ko je lovil ribe, in zaspal je v pravičen sen. Robin Hood se mu potihem nasmej, da ga ne bi zbudil, in reče:

»Tale frater nam bo pa prav zares prišel prav! Vsake sorte ljudje so že v naši četi, fratra pa nimamo niti enega! Rabimo človeka, ki bo ljudem bral molitve in ekrbel, da se ne bodo odrekli pobožnosti. Vzel ga bom v našo vojsko! Si čer pa ti templarji prav za prav tudi niso kaj drugega kakor vojaki!«

»Te ga poznam!« pravi Ivan Malček. »Pazi se! Znan je...«

»Da, znan je po svoji pobožnosti!« ga prekinje Robin.

»Blag je do ljudi dobrega srca! Bodi torej tudi ti blag do njega!« reče Will Scarlett.

»Veste, da mu ne bom napravil hudega! Ostanite tu, da ga ne boste prestrašili!«

»Tale mož zna presneto dobro sukati meč!« pravi Ivan Malček Robinu. Poznal ga je že dolgo, vsa leta, odkar se je bil klatil in potikal po Angliji. V tistih časih je bilo povsod po vsej Angliji vse polno teh templarjev, ki so bili dobili svoje ime po Salomonovem templu. Družili so se v duhovniške vojaške čete, ki so odhajale na križarske vojne v Sveto deželo, borit se proti nevernikom in osvajati sveto mesto Jeruzalem. Tod so se tudi naučili raznih vojaških spretnosti in umetnij. Robin pa se ni bogve kako zmenil za reeni Malčkov opomin, ampak je stopil k fratra in izvlekel iz vode trnek, na katerega se je bila že zdavnaj uvela precej velika riba. Snel je in jo vrgl fratra v naročje. Sam pa je vzel svinjsko kračo, pošteno ugriznil vanjo in se skril za košato drevo. Riba se je začela v predsmrtnih krčih premetavati po fratrovem naročju, udarjala ga je po rokah in poskakovala. Templar se je v spanju ustrašil, zdrznil, si pomel oči in ko je zagledal ribo v svojem naročju, se je začudil, kje neki naj bi se bila vzela in mu ekočila

na trebuh. Brž jo zagradi, si jo dobro ogleda in jo ponovno vrže v vodo. Prav nič ni čutil, da bi ga iz skritega kraja opazovali ljudje. Udobno se je spet iztegnil po dolgem in posegel z roko za kračo. Hudimanova lakota mu je razsajala po želodcu.

Začudil se je, ko ob strani ni našel evinjske krače, ki si jo je bil položil k zdravju, da bi mu bila takoj pri rokah. Pa se je kaj hitro zavedel, da mu je najbrž medtem, ko je takaj sladko spal spa-

(Foto: Warner Bros.)

Templar se zdrzne, pomene oči in ko zagleda ribo, se začudi...

nje pravičnika, nekdo prav grdo zagodel. Jeza ga je v hipu obšla in hudo bi se bil znesel nad tistim, ki bi se mu bil zdaj prvi prikazal pred oči. Kar za meč je pograbil. Iz skritega kotička pa so ga opazovale hudomušne oči, ki so se smejele njegovi zbežanosti. Gledal je in gledal okrog sebe, pa nikjer ni mogel opaziti žive duše. Začuden je pomalem že misliti, da se mu je najbrž primeril neprijeten čudež, da so ga potegnili zlobni godzni duhovi.

»To je pa presneto čudno!« zagode tja v brado. Toda ta trenutek stopi izza hrasta nenadoma predenj veseli Robin, ki je imel ustnice še masne od imenitnega zaloga. Kakor z zastavico pomaha fratra pred nosom s kračo:

»Razbojnik! Vrne mi kračo! Siromak sem, nimam denarja, saj sem bil položil prisego siromakstvu!«

»Tudi jaz bi bil rad tak siromak!« se nasmeje Robin Hood, in zažene s širokim zamahom kračo svojim prijateljem. Much spretno priskoči in jo ulovi visoko v zrak. Zagriže vanj, toda Ivan Malček mu jo iztrga iz rok in začne sam jesti z veliko slastjo. Templar pa priskoči k Robinu in sune z roko, kakor bi hotel izvleči meč iz nožnice. Robin se mu hitro umakne, izvleče meč in ga nameri v fratra tako, da se je s konico že dotikal njegove halje.

»Ne prihajaj mi preblizu! Rad bi s teboj govoril. Ceto imam, ki nima nobenega duhovnika.«

V govoru ga prekinje templar, ki zno-va poskusi nanj navalliti, ga podreti na tla in z njim obračunati. Toda tudi tokrat mu spodleti. Robin je gibčnejši in urnej-

ši, pa mu spet nastavi meč na prei. Kar brž se je potem templar pomiril.

»Otroci iz gozdov smo, in ti nas boš krettil!« je nadaljeval Robin Hood, ki je sklenil, da bo budno pazil na vsak tudi najmanjši templarjev gib.

»Jaz že ne. Jaz vas že ne bom krettil! Vi ste, kakor vidim, sami tatovi!« zavpije templar in pokaže na Robinove prijatelje, ki so se jima vedno bolj primikali iz gošče.

»Se vse nas boš imel rad, boš videl! Da nas le malo od bliže spoznaš. Nikar ne izgubljam časa! Midva bova prebrodila reko! Plitva je, brez težave boš prišel na ono plat!« predlaga Robin Hood šaljivo templarju, ki ni vedel, kaj bi odgovoril.

Končno se je zadrl: »Nočem! Kar ti pojdi, če ti je že toliko za mokre sprehode! Meni je tudi tukaj dobro!« mu ježno odbrusi templar. Robin pa mu nastavi konico meča na trebuh, ki ni bil ravno najmanjši, kar jih je bilo v gozdu videti. Strogo in resno mu ukaže:

»Stopi in vedi, da si ne maram močiti nog! Kar ti me boš lepo vzel štoporamo, in me neseš čez vodo!«

Templar je sprevlel, da je zdaj šala v kraju. Nekaj časa molči, pa mu je že morala siniti v glavo masčevalna, zlobna misel, ker se je precej lepo pokoril, sklonil ramena in jih nastavlil Robinu, ki je brž zajahal njegov široki hrbet; templar pa je lepo krolko in mirno zabredel v reko.

Naročajte in širite Slovenski dom!